

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Liberec

Inspekční zpráva

**Speciální školy pro tělesně postižené, Liberec, Lužická 7
Speciálně pedagogické centrum**

Na Pískovně 761
460 14 Liberec

Identifikátor : 600 023 427

Termín konání orientační inspekce: 29. a 31. ledna a 1. února 2001

Čj.	084 44/01-1165
Signatura	oh4su232

CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ

Speciálně pedagogické centrum pro tělesně postižené (SPC pro TP, SPC, TP, centrum) bylo zřízeno MŠMT ČR jako součást Speciální školy pro tělesně postižené Lužická 7, Liberec. Centrum poskytuje poradenskou péči tělesně postiženým dětem od předškolního věku do ukončení školní docházky, jejich rodičům a pedagogům. Při práci s dětmi a mladistvými se zaměřuje na zlepšení výchovy a vzdělávání TP a jejich začlenění do společnosti, poradenská služba je směřována k rodičům, pedagogům a ostatním orgánům státní správy. SPC pro TP sídlí v Liberci, Na Pískovně 761. Vzhledem k redukci finančních prostředků pracují v centru tři pracovnice, jedna na celý úvazek, dvě na částečný úvazek.

SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ A PSYCHOLOGICKÁ ČINNOST

Zaměření činnosti a rozsah poskytované péče

SPC pro TP poskytuje poradenskou péči tělesně postiženým dětem, jejich zákonným zástupcům a pedagogům participujících na výchovně-vzdělávacím procesu. V péči mají například děti s diagnózami dětská mozková obrna (DMO), vývojové vady končetin, chronická onemocnění. Napomáhá integraci TP do odpovídajících typů škol a školských zařízení. Úzce spolupracuje s ostatními SPC v Liberci a konzultuje s nimi případné změny v péči o klienta.

Spádovou oblastí centra je Českolipsko, Děčínsko, Jablonecko, Liberecko a Semilsko. O návštěvách je vedena přehledná evidence.

Činnost SPC pro TP odpovídá svému poslání, poskytuje poradenské služby klientům s různým tělesným postižením a napomáhá při jejich integraci. Monitoring přidělené spádové oblasti je průběžný a je dokladován.

Hodnoceno jako vynikající.

Depistážní a diagnostická činnost

Depistáž TP klientů probíhá především prostřednictvím evidence požadavků ředitelů škol a školských zařízení na integraci TP žáků a statistických výkazů poskytnutých z referátů školství příslušných okresních úřadů. V menší míře SPC získává informace od pediatrů a neurologů. O své působnosti pracovnice centra informují formou rozesílání letáčku a vizitek okresním úřadům, mateřským školám (MŠ), základním i speciálním školám (ZŠ, SpŠ), pediatrům i neurologům.

Podkladem pro speciálně pedagogickou diagnostiku je pro pracovnice centra diagnóza stanovená pediatrem a neurologem. Speciálně pedagogické vyšetření zaměřují na úroveň hrubé motoriky, jemné motoriky, sebeobsluhy, samostatnosti a zachování osobní hygieny. Ve spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP) sledují školní zralost v předškolním věku, úroveň komunikace včetně expresivního vyjadřování, zrakovou a sluchovou perцепci, zjišťují úroveň naukových znalostí a možnosti pro případné alternativní čtení a psaní. Závěry jsou východiskem pro integrační zprávu, individuální plán i doporučení kompenzačních pomůcek.

Ve spisech klientů je zaznamenána průběžná péče o dítě, rodinná i osobní anamnéza, je definován hlavní problém dítěte a sledován vývoj dítěte. Testové materiály jsou zpracovány na základě odborné literatury, pro předškolní věk je využíván testový sešit „Zkouška znalostí předškolních dětí“. Standardizované testy pro problematiku TP nejsou příslušnými institucemi

vytvořeny.

Centrum reflektuje na požadavky škol, podklady pro integraci i integrační zprávy jsou konkrétní.

SPC zprostředkovalo čtyři diagnostické pobyty, jeden na mateřské škole, dva na základní škole a jeden na střední škole. Diagnostický pobyt na základě jednání se školami a rodiči trvá tři až šest měsíců.

Od září 2000 do ledna 2001 centrum vřadilo čtyři žáky do Speciální školy pro TP v Liberci. Důvodem bylo zhoršení zdravotního stavu žáků a nevyhovující podmínky pro integraci.

Depistáž TP klientů je závislá především na včasné intervenci pediatrů a neurologů. Daří se prostřednictvím referátů školství okresních úřadů. Používané diagnostické metody jsou v intenci handicapu dítěte, podklady zhotovené pracovníci centra jsou funkční, jsou zvažovány všechny možnosti integrace. Pracovnice postrádají standardizované testy. V integračních zprávách jsou konkrétní informace i doporučení jak s žákem pracovat.

Oblast je hodnocena velmi dobře.

Poradenská a metodická činnost

SPC svou poradenskou činnost směřuje do několika rovin.

V první rovině je pomoc orientovaná rodičům TP dětí raného věku v oblasti sociální péče, v možnostech výpůjčky kompenzačních pomůcek, v metodické pomoci ve výchově a celkovém rozvoji dítěte. SPC zpracovalo pro rodiče dětí s DMO metodický materiál s návodem jak postupovat při krmení dítěte, zabývá se potravou, kousáním, žvýkáním, polykáním, dechovými hrami, různými typy činností a her. V předškolním věku vyhledává centrum pro integraci dítěte vhodné zařízení. Poradenskou činnost směřuje nejen k rodičům, ale zejména k pedagogům, kteří se budou spolupodílet na integraci. Mateřským školám (MŠ) poskytuje metodický materiál například cvičení grafomotoriky, instruktáže rozvoje hrubé i jemné motoriky a pokyny, jak zabezpečit vycházky.

Druhá rovina je období školního věku. Centrum sleduje úspěšnost integrace, pomáhá při zajištění kompenzačních pomůcek. Pedagogům nabízí specifické materiály, problematiku DMO, metodiku výtvarných aktivit a grafomotoriky, alternativní činnosti ve výtvarné, pracovní a tělesné výchově.

Třetí rovina je péče o vycházející žáky a jejich další vzdělávání.

Ve všech obdobích pracovníci centra sledují žáka ve vyučovacích hodinách a společně s pedagogy upřesňují individuální plány i metodické postupy.

Poradenská péče je ztěžována nepravidelnou docházkou některých dětí předškolního věku.

Pro integraci pracovníci centra zhotovují odborný posudek k integrovanému dítěti, dohodu o individuálním studijním plánu žáka se školou a jeho zákonnými zástupci a šetření o integraci. Při sestavování individuálního plánu se zaměřují na metodické přístupy, které jsou adekvátní handicapu dítěte.

Od začátku školního roku do prosince 2000 pracovníci centra uskutečnily 56 výjezdů, 23 návštěv a 243 telefonických jednání se školami, školskými zařízeními a rodiči. Poradenská činnost probíhá v oblasti sociální, psychologické ve spolupráci s PPP (SPC nemá svého psychologa) a s dalšími subjekty (pro psychiatrické vyšetření). Dále zajišťují podmínky pro integraci a kontaktují se s výchovnými poradci ve školách. SPC se zaměřuje na práci v terénu, ambulanci využívá v menší míře.

Konzultačními dny jsou pondělí a pátek, ostatní dny jsou výjezdové.

Poradenská a metodická činnost centra je na velmi dobré úrovni. Je však ovlivněna ztrátou místa psychologa, čímž se snižuje operativní řešení problémů klientů.

Speciálně pedagogická, terapeutická a psychologická činnost

Speciálně pedagogická činnost centra je zaměřena na metodiku nácviku jednotlivých specifických úkonů TP dětí, na rozvoj hrubé a jemné motoriky, na správné používání kompenzačních pomůcek. Celá problematika je zahrnuta v integračních zprávách a individuálních plánech.

Terapeutická činnost spočívá v komunikaci s rodiči, pomoci v oblasti sociální, výchovně-vzdělávací, především pak v psychickém zvládnutí reality a vyrovnáním se s handicapem dítěte. Významnou roli sehrává centrum při přípravě integrace žáků, zejména při vytváření vhodných podmínek a příznivého klimatu ve škole. Vzhledem k tomu, že není pružný přenos informací od pediatriů a neurologů, některé TP děti se dostanou do péče centra až před nástupem do školy, čímž je prostor pro specifickou péči zúžený.

Další aktivity centrum nezajišťuje. Spíše doporučuje rodičům akce pořádané organizací Handicap v Liberci, s kterou navázalo velmi dobrou spolupráci.

Z důvodu omezeného finančního rozpočtu bylo zrušeno místo psychologa centra. Pracovnice se proto obracejí na pedagogicko-psychologické porady. Dochází však k dlouhým časovým lhůtám na vyšetření a tím i omezení operativního řešení problému.

Speciálně pedagogická péče a terapeutická činnost v terénu je kvalitní. Chybí nabídka dalších speciálních činností.

Je znatelné zrušení pracovního místa psychologa, PPP vyřizují žádosti o vyšetření až ve volných kapacitách.

Tato oblast je hodnocena průměrně.

Podmínky činnosti

SPC pro TP má pro svou činnost v budově mateřské školy velmi dobré prostorové podmínky. Škola platí městu za budovu symbolický pronájem 1Kč ročně.

Pro ambulantní péči jsou prostory využívány minimálně.

Podmínky pro práci centra jsou velmi dobré, k dispozici je výpočetní technika, kopírka, pro výjezdy osobní auto, které je současně využíváno i školou. Počet kompenzačních pomůcek a odborné literatury pro výpůjčky nepostačuje poptávce, je závislý na finančním rozpočtu školy.

Personální obsazení bylo z důvodu omezených finančních prostředků sníženo ze čtyř fyzických osob na tři s celkově dvěma úvazky. V centru působí speciální pedagog pro předškolní věk na úvazek 0,5, speciální pedagog pro školní věk s úvazkem 1,0 a sociální pracovnice na úvazek 0,5. Obě pedagogické pracovnice absolvovaly studium speciální pedagogiky, pracovnice pro předškolní věk má odbornost psychopedie a dlouholetou praxi v mateřské škole pro tělesně postižené. Sociální pracovnice absolvovala střední zdravotnickou školu a kurz rehabilitace. Zrušení místa psychologa eliminuje a ztěžuje práci speciálních pedagogů s dětmi postiženými DMO.

Prostorové podmínky centra jsou velmi dobré. Materiální vybavení pro pracovní činnosti je velmi dobré, vybavení kompenzačními pomůckami je nedostačující. Personální obsazení vzhledem k chybějícímu psychologovi je průměrné.

Tato oblast je hodnocena průměrně.

Hodnocení kvality speciálně pedagogické a psychologické činnosti

Speciálně pedagogická činnost centra je velmi dobrá.

Psychologickou činnost zajišťují PPP nebo ji částečně suplují pracovníce centra. Vzhledem ke klientele, kterou tvoří také děti s DMO, je úloha psychologa v centru velmi potřebná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepce SPC pro TP je zahrnuta ve výhledové koncepci speciální školy pro TP na léta 2000 až 2005. Zaměřuje se na oblast vyhledávání klientů s těžším handicapem, získávání speciálních pedagogů, na vytváření zázemí pro speciální činnosti a prohlubování sounáležitosti handicapovaných s intaktní společností. Tyto cíle jsou rozpracovány v ročním plánu práce, který navazuje na analýzu a na stanovené úkoly uvedené ve výroční zprávě. Plánování je rozděleno do jednotlivých měsíců, obsahuje konkrétní úkoly a postihuje celou oblast jeho činnosti. Prioritou jsou výjezdy za klienty a realizace integrace TP klientů. Krátkodobé plány jsou upřesňovány na jeden až dva týdny a jsou operativně upřesňovány. Činnosti centra i výjezdy jsou pečlivě evidovány.

Jednou za měsíc dochází ředitelka školy do centra a účastní se porady, na které se řeší problémy z terénu a upřesňuje se výhledový plán na měsíc.

Plánování je funkční, vychází z potřeb klientů.

Hodnoceno velmi dobře.

Organizování

Pracovní náplně pracovníků centra odpovídají jejich zařazení. Pozitivní je zajištění odbornosti zvláště pro předškolní a školní věk.

Vnitřní řád seznamuje klienty s pravidly chodu centra, ředitelka školy ho během inspekce doplnila o práva a povinnosti klientů.

Organizační řád vymezuje působnost a umožňuje činnost centra. Obsahoval dílčí nedostatky v organizační struktuře. Z důvodů absencí, odchodu do důchodu a nevyjasněné existence centra, nebyly jasně přeneseny kompetence na vedoucího pracovníka SPC. V době inspekce působnost centra garantovala ředitelka školy.

Dokumentace centra je vedena, drobné formální nedostatky ve vedení (organizační řád, vnitřní řád, statut) byly s ředitelkou projednány.

Poskytovaná péče je soustavně a pravidelně zaznamenávána. Podklady k rozhodnutí o zařazení dětí a žáků do škol obsahují konkrétní náležitosti. Ochrana osobních dat klientů je řádně zajištěna.

Prezentace SPC pro TP je realizována především konkrétní činností ve školách, školských zařízeních a v rodinách jak metodickou pomocí, tak zprostředkováním kompenzačních pomůcek. Své poslání centrum prezentuje prostřednictvím letáčků, které zasílá i pediatriům a neurologům. Pracovníce centra docházejí na porady ředitelů škol, jednají s řediteli PPP, účastní se různých výstav, např. NISA - SCHOLA.

Požadavky pracovníků centra jsou ředitelkou přijímány a dle možností akceptovány. Ředitelka školy reaguje na podněty a připomínky orgánů státní správy a upřednostňuje integraci handicapovaných do společnosti.

Organizační uspořádání umožňuje monitorovat TP děti předškolního věku a TP žáky školního věku v přidělené spádové oblasti centra. Drobné dílčí nedostatky byly shledány ve vedení dokumentace centra.

Hodnoceno velmi dobře.

Vedení a motivování pracovníků

Styl řízení je demokratický. Operativní řízení jako celek je funkční. Podmínky pro kreativitu a iniciativu pracovníků jsou vytvořeny, nejsou příliš využívány v ambulantní činnosti. Ředitelka využívá lidského potenciálu v erudici speciálních znalostí a umožňuje pracovnícům centra vytvářet metodické materiály pro potřeby svých klientů. Dle finanční situace umožňuje další vzdělávání (kurzy, semináře).

Systém pravidelného hodnocení pracovníků je vytvořen. Kritéria pro nenárokové složky platu jsou obsažena ve vnitřním platovém předpisu a jsou pracovnícům známa. Pro reflexi a sebereflexi je dán prostor na pravidelných měsíčních poradách, které probíhají v rámci dialogu, na bázi důvěry a spolupráce.

Vedení a motivování pracovníků je příkladné.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní systém ředitelky vychází z plánu kontrolní činnosti a spočívá v periodické kontrole dokumentace, kontrole činnosti v centru a kontrole činnosti na výjezdech. Pokud se vyskytnou problémy, účastní se při jejich řešení. Analýza kontrol je prováděna, výsledky jsou s pracovníci projednávány a dokladovány.

Kontrolní mechanismy jsou velmi dobré.

Hodnocení kvality řízení

Oblast řízení je na velmi dobré úrovni.

Řídící práce je ztížena zrušením místa psychologa.

Plynulý chod centra pozitivně ovlivňují velmi přátelské vztahy a zainteresovanost všech zaměstnanců o handicapované.

HODNOCENÍ EFEKTIVNOSTI VYUŽÍVÁNÍ PROSTŘEDKŮ PŘIDĚLENÝCH ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU

Nebylo zjištěno neefektivní využívání prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Ve své práci pracovníci centra narážejí na nedořešenou legislativu v oblasti školství, například otázka osobní asistence pro TP děti ve třídách, nákup kompenzačních pomůcek. Přetrvávají problémy s integrací dětí po zápisu, je krátká doba na přípravu podmínek pro integraci. V současné době není jasná existence a forma financování center.

Přehled o spádové oblasti SPC TP a počty klientů

Oblast působení SPC pro TP	Počet klientů
Liberecko	49
Jablonecko	24
Českolipsko	47
Děčínsko	1
Semilsko	13
Celkem	134

Typ zařízení, počet klientů

Zařízení	Počet klientů
Mateřské školy	32
Základní školy	71
Zvláštní školy	24
Střední školy	5
V rodině (předškolní věk)	2
Celkem	134

Přehled integrovaných TP dětí od 9/2000 - 12/2000

Zařízení, oblast	Počet klientů
*ZŠ, *ZvŠ	
Liberecko	6
Jablonecko	4
Českolipsko	5
Semilsko	1
Celkem	16

Zařízení, oblast	Počet klientů
*MŠ, rodina	
Liberecko (v rodině 1 klient)	5
Jablonecko	1
Českolipsko (v rodině 1 klient)	3
Semilsko	1
Celkem	10

*MŠ - mateřská škola, *ZŠ - základní škola, *ZvŠ - zvláštní škola.

Poskytovaná péče SPC pro TP dětem s DMO podle oblastí

Oblast	Počet klientů s DMO
Liberecko	41
Jablonecko	20
Českolipsko	33
Semilsko	8
Děčínsko	3
Celkem	105

Spádová oblast SPC je řádně mapována, počet klientů je přehledně evidován. Z počtu 134 klientů tělesně postižených je většina s DMO. Centrum je schopné monitorovat různorodou škálu somatických handicapů.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí MŠMT ČR o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 29 262/2000-21,
- zřizovací listina,
- jmenování do funkce ředitelky,
- koncepce školy na léta 2000 - 2005,
- výroční zpráva za rok 1999/2000,
- roční plán práce centra 2000/2001,
- organizační řád,
- spisy klientů, spisy zaměstnanců,
- zápisy z kontrolní činnosti ředitelky,
- dokumentace centra (zápisy o činnosti, zápisy o výjezdech, výpůjčky),
- metodický a propagační materiál.

ZÁVĚR

Poradenská činnost centra v terénu je kvalitní. Včasná depistáž a stanovení diagnostiky závisí na získávání informací ze zdravotnictví. Ze škol a referátů školství okresních úřadů předávání evidence TP žáků ze statistických údajů probíhá operativně.

Prostorové podmínky centra jsou velmi dobré, umožňují další ambulantní specifické aktivity, nejsou však zcela využívány.

Činnost SPC je ztížena zrušením místa psychologa.

Ve stanovených podmínkách SPC plní svoje poslání velmi dobře.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři **Titul, jméno a příjmení** **Podpis**
a další zaměstnanci ČŠI:

Školní inspektorka Mgr. Miloslava Paclíková v. r.

V Liberci dne 28. února 2001

Datum a podpis ředitelky stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 1. 3. 01

Razítko

Ředitelka speciálně pedagogického centra **Podpis**

Mgr. Miroslava Holá v. r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti speciálně pedagogického centra dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitel speciálně pedagogického centra podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují činnost speciálně pedagogického centra
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): OkÚ referát školství Liberec	2001-03-21	084 83/01-1165
Zřizovatel: MŠMT ČR	2001-03-21	084 84/01-1165

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
—	—	nebyly